

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-2023/22-E

Název	Základní škola Pardubice, Josefa Ressla 2258
Sídlo	Josefa Ressla 2258, 530 02 Pardubice
E-mail	info@zsjres.cz
IČO	46 496 921
Identifikátor	600 096 106
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	PaedDr. Světlana Divecká
Zřizovatel	statutární město Pardubice
Místo inspekční činnosti	Josefa Ressla 2258, Pardubice
Inspekční činnost na místě	12., 13. a 16. 1. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného školou vykonávané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, včetně hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů.

Charakteristika

Základní škola Pardubice, Josefa Ressla 2258 (dále jen „škola“) vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny. Profiluje se dlouhodobě zaměřením vždy jedné třídy každého ročníku 2. stupně na rozšířenou výuku matematiky a přírodovědných předmětů.

V době inspekční činnosti se ve škole vzdělávalo ve 21 třídách 518 žáků, to je oproti květnu 2016 nárůst o jednu třídu a téměř 90 žáků. Současný nejvyšší povolený počet (kapacita) je využit z 99,6 %. Speciální vzdělávací potřeby byly diagnostikovány školskými poradenskými zařízeními u 62 žáků. Jiným mateřským jazykem, než českým hovořilo 18 žáků-cizinců, z toho 14 ukrajinsky. Téměř čtvrtina žáků školy je z oblasti mimo spádový obvod.

Činnost školní družiny je organizována v pěti odděleních. Přihlášeno bylo 145 žáků, její kapacita je naplněna na maximum.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy využívá svoje dlouholeté zkušenosti k řízení provozu školy, rozdělení kompetencí a delegování odpovědnosti za svěřené úkoly. Svým přístupem a důrazem na dobré vztahy ve škole podporuje příznivé klima pro realizaci výchovně vzdělávacího procesu. V rámci kontrolní činnosti věnuje vedení menší pozornost analýze a vyvozování závěrů a realizaci opatření (např. pro zlepšení prospěchu žáků ohrožených školním neúspěchem). Prostřednictvím interních dokumentů má škola nastavena účinná pravidla svého působení. Vize školy jsou konkrétní, ale vzhledem ke zjištěním v průběhu inspekční činnosti nejsou zatím plně sdíleny některými pedagogy např. v oblasti motivování žáků nebo používaných metod na 2. stupni. Ředitelka se zaměřuje v rámci jednání tzv. širšího vedení školy na rozpracování a dořešení některých vytyčených priorit. Patří mezi ně např. vytvoření jednotného postupu při zadávání domácích úkolů (neúměrné množství domácích úkolů bylo zaznamenáno v poslední inspekční zprávě) nebo širší uplatňování možností formativního hodnocení.

Pedagogický sbor je dlouhodobě stabilní, většina vyučujících splňuje kvalifikační požadavky, téměř všechny předměty jsou vyučovány s oborovou specializací. Podpora tří pedagogů, kteří si kvalifikační předpoklady doplňují, je zajištěna a je účinná. Další vzdělávání pedagogických pracovníků bylo v uplynulém školním roce ještě poznamenáno dozvuky pandemie COVID-19 a omezeními na straně nabídky seminářů (některé byly nahrazeny webináři). V úvodu letošního školního roku proběhlo vzdělávání celé sborovny se zaměřením na inovované digitální kompetence. Nové poznatky učitelé ve výuce uplatňovali v různé míře, možností ke zlepšení je jejich sdílení formou zatím spíše méně systematicky realizovaných vzájemných hospitací a věnování se odborným pedagogickým otázkám v rámci jednání metodických orgánů.

Tým školního poradenského pracoviště poskytuje žákům, zákonným zástupcům i pedagogům komplexní služby v oblasti výchovného poradenství a prevence rizikového chování. Velkým přínosem je činnost školní psycholožky, která se vedle běžné konzultační činnosti věnuje nejen krizové intervenci a práci s třídními kolektivy včetně mapování jejich sociálního klimatu, ale i práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Tematiku prevence rizikového chování, bezpečnosti a ochrany zdraví učitelé běžně začleňují do vzdělávacího procesu.

Prostorové a materiální podmínky umožňují výuku podle školního vzdělávacího programu. V součinnosti se zřizovatelem se daří postupně zlepšovat technický stav budovy, stejně jako i celého areálu, objekt školy se mimo jiné stal prostřednictvím vybudovaného výtahu bezbariérovým. Velkým přínosem je rekonstrukce vybavení odborných učeben např. pro výuku přírodovědných předmětů nebo praktických činností, zřízení odpočinkového sezení na chodbách a relaxačního prostředí v knihovně. Výrazným omezujícím faktorem je nedostatek volných učeben pro další dělení početnějších tříd na skupiny, kdy odborné

učebny (např. přírodopisu) slouží jako kmenové třídy (komplikace pro provádění pokusů a laboratorních prací, omezení při sestavování rozvrhu). Podle potřeby a finančních možností jsou průběžně doplňovány učební pomůcky pro výuku, hračky a hry pro školní družinu.

Z důvodu přetrvávání nedostatečných prostorových podmínek probíhá činnost školní družiny ve dvou učebnách 1. stupně, naopak ve dvou hernách školní družiny probíhá výuka kmenových tříd. Tyto podmínky nejsou vzhledem k velikosti a vybavení optimální pro relaxační a zájmové aktivity. V některých případech jsou místnosti přeplněné školními lavicemi a zároveň nábytkem s herními prvky, žákům tak zbývá malý prostor pro hru a pohyb. Proto vychovatelky vhodně využívají např. školní hřiště, dopravní hřiště a přilehlý lesopark k častému pobytu venku, což dále podporují sportovní aktivity.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Vzdělávací proces je v základní škole realizován podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání *Škola pro vzdělání, sport a kulturu*, který byl k 1. 9. 2022 aktualizován v souvislosti s úpravou digitálních kompetencí. Anglickému jazyku se žáci učí od 1. ročníku, informatice od čtvrtého. Vyučování doplňují mimoškolní akce (např. kulturní představení, exkurze, výlety), jež žákům představují probíraná témata v kontextu reálného světa. Jednou z priorit je výuka v „rodinném“ prostředí menší školy a úzkém kontaktu s přírodou.

Sledovaná výuka se vyznačovala klidnou pracovní atmosférou, vztahy mezi žáky a pedagogy byly většinou založeny na vzájemné důvěře a respektu. V hospitovaných hodinách na 1. stupni se žáci učili se zájmem. Ve většině hodin byly zařazeny prvky činnostního učení, žáci si svoje poznatky často osvojovali prakticky, byli stále aktivní a zaujatí obsahem výuky. Volené činnosti byly logicky i námětově propojené, vhodně byly zařazovány motivační a relaxační části. Ve většině hodin učitelé uplatňovali pestré metody a formy práce, střídali činnosti, zohledňovali individuální možnosti žáků, zejména se speciálními vzdělávacími potřebami. Velmi prospěšně, ale ojediněle, bylo diferencováno zadání probíraného tématu také pro nadanější žáky. V několika zhlédnutých vyučovacích hodinách žáci prokazovali schopnost spolupracovat ve skupinách nebo dvojicích, prezentovat možnosti řešení a zpracovávat údaje v zadaných materiálech a diskutovat mezi sebou. Ústní pozitivní hodnocení učitelů v průběhu výuky mělo vždy motivační roli, podněcovalo žáky k lepším výkonům a zájmu o vzdělávání. V závěru hodin většinou proběhlo závěrečné shrnutí se zhodnocením práce žáků, funkční sebehodnocení žáků bylo realizováno v menší míře. Někteří učitelé využívají sebehodnotící systémy žáků, které uplatňují v průběhu delšího časového období nebo v rámci konkrétního učebního tématu. Příležitostí je rozvíjet formativní hodnocení tak, aby si žáci vzhledem ke svým schopnostem více uvědomovali svůj pokrok v učení, byli vedeni ke konkrétnímu a souvislejšímu vyjádření, co a proč jim dělalo problém, jakých výsledků dosáhli nebo jak mají dále postupovat. Výuka byla podpořena množstvím nástěnných obrazů k probíranému učivu i dalšími pomůckami a materiály v učebnách. Účelně byla využita multimediální technika. Činnost asistentů pedagoga byla prospěšná zejména v individuální podpoře žáků v procesu učení, v udržení pozornosti nebo v jazykové a sociální podpoře ukrajinských žáků. Úzká a plánovaná spolupráce vyučujících s asistenty pedagoga byla zřetelná.

V úvodu hodin 2. stupně učitelé žákům převážně sdělovali probírané téma, některým se dařilo definovat vzdělávací cíle jako činnosti žáků vedoucí k osvojení příslušných poznatků. To v závěru menší části výuky vedlo k vyhodnocení účinnosti vzdělávacího procesu

a směřovalo k potřebné formativní zpětné vazbě. Vzhledem k tomu, že pedagogům zatím dovednost pracovat s cíli chybí, je příležitostí ke zlepšení zajištění společné vzdělávací akce na toto téma. Z pohledu užití metod a forem práce byly v některých hodinách zařazeny smysluplné prvky kooperativního učení, jiné byly jednotvárné, statické. Dominantní osobou v nich byl většinou učitel, který se žáky pracoval frontálním způsobem, aktivní tak byli pouze jednotlivci. Pro dosažení vyšší účinnosti vzdělávacího procesu by bylo vhodné více zařazovat metody vedoucí k vzájemnému sdílení, diskusi, k využívání různých zdrojů informací. Příkladem vlastního objevování a kritického myšlení byla laboratorní práce v hodině fyziky. Do výuky se žáci většinou zapojovali se zájmem a ochotně plnili zadané úkoly. Občasné využití názorných pomůcek, přiměřená podpora doplňujícími pracovními materiály a zapojení digitálních technologií přinášelo zpestření a podněty k další práci. Diferenciace úkolů byla uplatněna méně často (činnost pro případně rychlejší nebo nadanější žáky), většinou všichni měli stejnou práci, kterou žákům se speciálními vzdělávacími potřebami pomáhaly plnit asistentky pedagoga. Zpětná vazba měla většinou formu krátkých výroků reagujících na žakovské odpovědi, někteří pedagogové dokázali smysluplně pracovat s chybou jako prostředkem cíleného rozvoje žáků. Výkony žáků byly zpravidla oceňovány obecně v rámci celé třídy, nikoliv jako jednotlivců. Občas se v hospitovaných hodinách objevily prvky sebehodnocení, vzájemné hodnocení zcela chybělo, a to i tam, kde se jeho užití přímo nabízelo. Shrnutí učiva a zhodnocení práce bylo v závěru vyučovacího procesu většinou provedeno učitelem.

Školní družina svými činnostmi navazuje na vzdělávací program základní školy (hlavně na oblast *Člověk a jeho svět*), ale také se zapojuje do zajišťování větších kulturních nebo sportovních akcí školy. Vychovatelky využívají především odpočinkové, rekreační a zájmové činnosti, ale po dohodě s rodiči umožňují žákům i přípravu na vyučování. Odpoledním provozem prolíná zájmová činnost v kroužcích, které podporují smysluplné trávení volného času a rozvoj individuálních zájmů žáků. Nabízeno je asi deset aktivit se zaměřením na sport, umělecké dovednosti nebo podporu přírodovědného vzdělávání (i pro účastníky, kteří nejsou zapsáni k pravidelné denní docházce).

Hodnocení výsledků vzdělávání

Úroveň výsledků vzdělávání v jednotlivých předmětech i u jednotlivých žáků sledují a vyhodnocují nejen třídní učitelé, ale i vedení školy hlavně ve formě souhrnných reportů. Prověřovali zejména přísná hodnocení, která neodrážela obtížnost nebo charakter daného předmětu např. výrazně hůře hodnocené předměty u jednotlivých tříd nebo jednotlivých žáků. Přínos konkrétních zjištění však nebyl efektivní, zvláště u tříd bez rozšířené výuky přírodovědných předmětů byly výsledky nejčastěji českého jazyka výrazně horší. V šesti třídách z deseti byla v tomto předmětu hodnocena více než jedna čtvrtina a až skoro polovina žáků stupněm prospěchu dostatečný, případně nedostatečný. O nižší dovednosti motivovat svědčí i hodnocení stupněm dostatečný v hudební výchově. V nekomerčních testováních se výkony žáků zpravidla celkově pohybovaly kolem oblasti republikového průměru, třídy s rozšířenou výukou přírodovědných předmětů vykazovaly výsledky nadprůměrné. Získané výsledky a data byly ponechávány na seznámení jednotlivých učitelů a projednání v předmětových komisích. Možností ke zlepšení je vyhodnocování žáky nezvládaných testových úloh a přijímání cílených opatření k jejich vyšší úspěšnosti. Přestože z důvodu epidemie COVID-19 byly v posledních letech možnosti žáků reprezentovat školu v soutěžích omezené, získali žáci dobrá umístění např. v republikových kolech chemických nebo počítačových disciplín.

Z pohledu celkového hodnocení na vysvědčení na konci školního roku 2021/2022 prospělo s vyznamenáním 61 % žáků, sedm žáků neprospělo. Výsledky žáků byly na 1. stupni výrazně lepší než na druhém. Většina mladších žáků (86 %) měla šanci zažít pocit úspěchu, který byl podnětem pro jejich další školní práci. Příležitostí ke zlepšení do budoucna je individualizace vzdělávacích cílů podle možností žáků s rizikem školního neúspěchu. Mezi staršími žáky byl podíl prospívajících s vyznamenáním oproti 1. stupni poloviční, což může být v důsledku nižší efektivity vzdělávacího procesu, v němž ve větší míře chyběly aktivizující formy a metody práce, a především diferenciací úkolů podle potřeb žáků s navazujícím hodnocením jejich učeného pokroku. Žákům v oblasti rizika školního neúspěchu někteří učitelé nabízejí doučovací aktivity, případně možnost opravit si známku přezkoušením apod. Důraz je kladen i na spolupráci s rodinou, což v případě složitých domácích podmínek není plně účinné.

Příznivá je skutečnost, že mezi žáky s rizikem školního neúspěchu není mnoho těch se speciálními vzdělávacími potřebami (přibližně jedna čtvrtina z nich). Jejich podporu účelně koordinuje zejména školní psychologka, která na základě spolupráce se školskými poradenskými zařízeními informuje učitele o žákovských potřebách, poskytuje jim pomoc při naplňování podpůrných opatření. Doporučené postupy se většinou daří s pedagogickým působením vyučujících skloubit. Více pozornosti by bylo vhodné věnovat vyhodnocování funkčnosti a efektivity podpůrných opatření u neúspěšných žáků. Příležitostí k rozvoji je i kvalitnější zpracování individuálních vzdělávacích plánů, jež zajišťují třídní učitelé, kteří však nedisponují specializačními studii pro tuto oblast a na 2. stupni ani didaktickými a metodickými znalostmi pro všechny vyučovací předměty. Proto by bylo žádoucí vypracovávat je v příležitostných skupinách řízených např. výchovnou poradkyní.

Aktivity v oblasti prevence rizikového chování jsou plánovány na základě pravidelné evaluace a aktuálních potřeb třídních kolektivů i jednotlivých žáků. Soustavná pozornost je věnována systematickému průběžnému sledování případných signálů rizikového chování, které jsou ihned řešeny. Ve třídách probíhají preventivní programy s cílem zvládat podněty k rizikovému chování, podporovat zdravé sebevědomí a rozvíjet vztahy. Škola v této problematice aktivně spolupracuje i s externími organizacemi a také realizovala přednášku pro zákonné zástupce žáků, k některým rizikovým jevům, které se ve škole vyskytly a byly vyřešeny. Počet neomluvených hodin (celkem 727) byl zapříčiněn vlivem nepodnětného rodinného a mimoškolního prostředí. Škola přijala opatření ke snížení neomluvené absence. Žákům je věnována další individuální péče s cílem zlepšit jejich docházku, škola zvýšeně spolupracuje se zákonnými zástupci. Neomluvená absence byla aktivně řešena i s oddělením sociálně právní ochrany dětí. Pravidelně se schází žákovský parlament a v současné době žáci společně se školním metodikem prevence modernizují obsah, témata a formy své činnosti. Přínosné pro rozvoj vzájemných vztahů a stmelování kolektivů jsou adaptační programy a pobyty, komunitní kruhy a třídnické hodiny. V průběhu inspekční činnosti žáci svým chováním prokazovali dodržování příslušných společenských pravidel, bylo zřejmé, že pravidla společného fungování jsou probírána a vysvětlována.

Závěry

Vývoj školy

- nárůst počtu tříd a žáků základní školy; navýšení kapacity, počtu oddělení a účastníků školní družiny

- zlepšení materiálních podmínek (bezbariérovost, modernizace několika odborných učeben, obnova a doplnění didaktických pomůcek)

Silné stránky

- příjemná atmosféra ve škole i ve výuce
- průběh výuky na 1. stupni (zařazování činnostního učení, výsledky)
- aktivní působení školní psycholožky v oblasti podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- efektivní spolupráce asistentů pedagoga s vyučujícími v individuální podpoře žáků v procesu učení, v udržení pozornosti nebo v jazykové a sociální podpoře ukrajinských žáků
- zapojování žáků do soutěží a výsledky

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- nižší účinnost přijímaných opatření k závěrům z kontrolní činnosti za účelem zlepšování dílčích prvků vzdělávání a jeho výsledků
- menší efektivita výuky na 2. stupni
- omezující prostorové podmínky ve školní družině a ve využívání odborných učeben

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- vyvozovat efektivnější opatření ke zlepšení průběhu a výsledků vzdělávání se zaměřením na 2. stupeň
- věnovat pozornost stanovování vzdělávacího cíle vyučování se zaměřením na činnosti žáků vedoucí k osvojení příslušných poznatků, zařazovat do výuky práci s informačními zdroji
- posilovat komunikativní dovednosti (formulovat svůj názor, komentovat, obhajovat a vysvětlovat řešení); v rámci podpory formativního hodnocení aplikovat ve větší míře funkční sebehodnocení a vzájemné vrstevnické hodnocení žáků
- zařazovat zvláště na 2. stupni metody vedoucí ke spolupráci žáků ve skupinách vedoucí k vzájemnému sdílení, vnímání různých postupů při řešení zadaných úkolů a upevňování sociálních dovedností
- věnovat více pozornosti vyhodnocování funkčnosti a efektivity podpůrných opatření školy u neúspěšných žáků
- koordinovat zpracování individuálních vzdělávacích plánů s ohledem na didaktická a metodická specifika jednotlivých předmětů

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 14 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení, aktuální ke dni inspekční činnosti
2. Školní řád základní školy, vnitřní řád školní družiny, stav ke dni inspekční činnosti
3. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání, školní vzdělávací program pro školní družinu, aktuální ke dni inspekční činnosti
4. Zápisy z jednání pedagogické rady, školní rok 2021/2022, 2022/2023 (výběr)
5. Rozvrhy hodin tříd a učitelů, školní rok 2022/2023
6. Matrika, stav ke dni inspekční činnosti
7. Třídní knihy, přehledy výchovně vzdělávací práce, školní rok 2022/2023 (výběr)
8. Personální dokumentace k odborné kvalifikaci pedagogických pracovníků (výběr)
9. Dokumentace výchovného poradenství a školní prevence, školní rok 2022/2023 (výběr)
10. Výroční zpráva o činnosti školy, školní rok 2021/2022
11. Inspekční zpráva, čj. ČŠIE- 486/16-E ze dne 24. 6. 2016

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csie@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Jaroslav Loučka, školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Mirka Machková, školní inspektorka

Mgr. Bc. Iva Morávková, školní inspektorka

Bc. Eva Nováková, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.